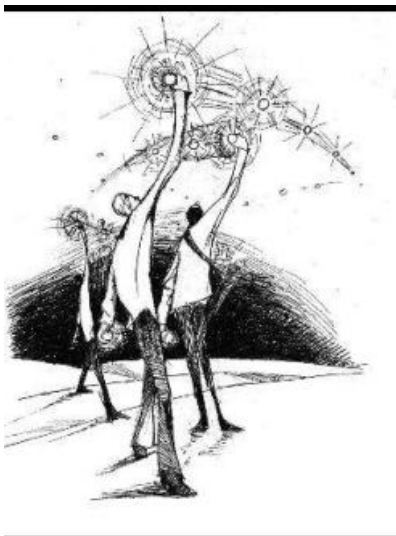

A Szekszárdi I. Béla Gimnázium

Helyi Tanterve

Arany János Kollégiumi Program
9. AJKP évfolyama
Dráma és színház

**Készítette: a gimnázium
humán szakmai
munkaközössége**

2020.

Kerettantervi megfelelés

Az alábbi helyi tanterv megfelel a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló, 2020. 02.08-tól hatályos, 110/2012. (VI. 4.) számú Kormányrendeletben a Kerettanterv az Arany János Kollégiumi Program előkészítő évfolyama számára című fejezetben megjelent, a dráma és színház tantárgyra vonatkozó tartalmaknak.

Általános alapelvek, célkitűzések a dráma és színház tantárgy tanításával kapcsolatban

A dráma tantárgy fontos szerepet játszik az árnyalt kifejezés képességének, a kooperációs és kommunikációs készségek, a kreativitás, az alkotó- és kapcsolatteremtő képesség fejlesztésében. Összpontosított, megtervezett munkára szoktatja a tanulókat, ön- és társismeretük gazdagodását szolgálja, segít az oldottabb és könnyebb kapcsolatépítésben és -ápolásban, az önkifejezés fejlesztésében. Fejleszti a fogékonyságot, a fantáziát, a koncentrációt, a toleranciát és az együttműködést. Ízlésformáló szerepet tölt be, alakítja az egyén értékrendjét. Az egyén szocializációját nagyban segíti a gyakorlat- és tevékenységközpontúság, amelynek révén a tananyag tevékenység közben sajátítható el. A tanulói tevékenységek a művészi alkotásokhoz és a mindennapi élet helyzeteihez, megnyilvánulásaihoz egyaránt kapcsolódnak.

A dráma a beszédgyakorlatokkal, a kreatív és improvizatív szövegalkotással, a drámajátékkal, a kommunikációs gyakorlatokkal fejleszti az érzékelést és a kifejezőképességet. Az együttműködés, a kapcsolati kultúra módjait, lehetőségeit tárja fel a csoportos tevékenységek során. A tanuló alkotó tevékenységet folytat, amelynek során érzelmi intelligenciája, empátiája, ön- és társismerete formálódik. Mindemellett megéli az alkotás örömeit és nehézségeit egyaránt. A drámaszemelvények más kultúrák hagyományaival, értékeivel, új információkkal gazdagítják ismereteit, amely ismeretek a befogadás, értelmezés folyamata közben építik a személyiséget.

A tantárgy a kulcskompetenciákat gyakorlatok, illetve tevékenységek közben fejleszti. Az anyanyelvi kommunikációt a gondolatok, érzések, tények, vélemények kifejezése és értelmezése, valamint a helyes, öntudatos és alkotó nyelvhasználat során fejleszti. A matematikai kompetenciát a drámaóra tevékenységei közben felmerülő problémák megoldása során alkalmazott matematikai ismeretek és módszerek alkalmazásával fejleszti. A már megszerzett tapasztalatok alkalmazása jelenti a természettudományos kompetencia fejlesztését. A környezet ismeretére építve és a problémákat, szükségleteket alkotó módon megoldva

fejlődik a technikai kompetencia. A digitális kompetencia alkalmazása ma már nélkülözhetetlen, ugyanakkor az információgyűjtés, az etikus információhasználat során, az informatikai jellegű tevékenységek közben tovább fejleszthető e kompetencia. A társadalmi életben, a közügyek intézése közben, a közösségi beilleszkedés folyamán szerzett tapasztalatok és ismeretek beépítése és kreatív felhasználása fejleszti a szociális és állampolgári kompetenciát. A kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia az alkotó tevékenységek során folyamatosan fejlődik. Újabb és újabb előadások tervei, egyéni megoldások, új kihívások teszik próbára a tanulókat. Az esztétikai megismerés, az elképzelések, élmények és érzések kreatív kifejezése, a megismert drámai alkotások befogadása, a hagyományos és modern drámai nyelvezet megismerése és alkalmazása az esztétikai-művészeti tudatosságot és kifejezőképességet fejleszti.

A memoriterek, az egyéni és csoportos tanulás megszervezése, az idővel és az információval való hatékony gazdálkodás, az információtechnológiai ismeretek alkalmazása alakítja, fejleszti a hatékony, önálló tanulást.

A dráma tantárgy nem elméleti ismeretek tanítását helyezi a középpontba, hanem tevékenységközpontú. Gyakorlati tevékenységek során sajátítja el a tanuló a tananyagot. A tantárgy lehetőséget biztosít arra, hogy az általános műveltség területeihez tartozó tartalmakat szervesen integrálja. A dráma az új élethelyzetbe, iskolatípusba, közösségbe került tanulók beilleszkedését segíti a kommunikációs gétek, zavarok oldásával. A tantárgy feladata a kommunikációs képesség, művészeti készségek fejlesztése az iskolai és mindennapi élethelyzetekben; a szövegolvasás, szövegértés fejlesztése; tanulási technikák kialakítása. A kommunikációs kifejezőkészség állandó fejlesztését szem előtt tartva nem a hagyományos "feldolgozó" jellegű munkaformákat kell előnyben részesíteni, hanem a tanulók saját tapasztalatainak, az önkifejezés formáinak a felhasználásával az egyéni, kreatív gyakorlati tevékenységeket. Hozzá kell segíteni a tanulókat ahhoz, hogy a világról szerzett ismereteiket az életkornak megfelelő szinten kreatívan tudják alkalmazni a mindennapokban. Az adott élethelyzetekben felismerjék a kommunikációs szituációkat, és ezekben alkalmazni tudják a tanév során elsajátított és begyakorolt, adekvát szerepeket.

Módszertani alapelvek:

A tantárgy tanítása során azzal is számolunk, hogy az elektronikus információhordozók, a világháló térhódításának és napi használatának közegében élünk. E kihívás jelentős erővel alakítja az anyanyelvi kultúrát, és hat az olvasás formájára, a mindennapjainkban betöltött jelentőségére. A digitális kultúrát és a hatékony önálló tanulást egyaránt fejlesztik az önálló adatgyűjtés hagyományos módszerei (a könyvtári szolgáltatások, katalógusok, bibliográfiák használata) mellett az internet kínálta lehetőségek alkalmazása. A magyar nyelv és irodalom tantárgy keretein belül feladat a megfelelő információk kiválasztása, rendszerezése, egyszerűbb bibliográfia, forrásjegyzék összeállítása, az információfeldolgozás, az idézés technikai szabályainak, etikai normáinak ismerete és alkalmazása. A gimnázium informatikai stratégiájához igazodva a digitális kompetencia hatékony fejlesztése érdekében törekszünk az IKT-eszközök alkalmazására.

Az értékelés, ellenőrzés formái, alapelvei:

A tanulók értékelése a tanév során folyamatosan zajlik az AJKP elvárásainak megfelelően (diagnosztikus, formatív és szummatív módon). A szaktárgyi egyéni fejlesztési tervek a hiányosságok minél pontosabb feltárására, azok kompenzációjának biztosítására irányulnak. A tanulókat az alábbi módokon értékeljük:

- a diákok teljesítményének értékelése és minősítése (szóbeli, százalékos, érdemjegyes és szöveges formában)
- közvetlen tanári megfigyelés

A tanulók hatékony személyiségfejlesztése, illetve a szociális kompetenciák fejlesztése érdekében támogatjuk a tanulói értékelés különböző formáit is.

A dráma és színház tantárgy óraszámai:

Éves óraszám: 108 óra (36 hét)

Heti óraszám: 3 óra

Az órák megoszlása az egyes témakörökben:

Témakörök, tevékenységek	Időigény, óraszám
1. Év eleji felmérés	5
2. Készségfejlesztő gyakorlatok	15
3. Az alapvető drámai konvenciók megismerése és alkalmazása	8
4. Színházi, dramaturgiai alapfogalmak alkalmazása	9
5. Történetek szerkesztése és előadása a dráma eszköztárával	18
6. A színház- és drámatörténet kiemelkedő korszakai	24
7. Történetek feldolgozása a dráma eszköztárával	22
8. Rendszerező ismételés	7
Összesen	108

Fejlesztési cél	1. Év eleji felmérés	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Az általános iskolában és szabadidőben olvasott művek, kommunikációs ismeretek és tapasztalatok, mozgásos játékelmények.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Adekvát önkifejezési módok alkalmazásának fejlesztése. Önismeret fejlesztése: az egyéni képességek és ezek határainak elfogadása. Igényesség fejlesztése kreativitással, egyedi megvalósítással. Kritikai érzék fejlesztése. Együttműködési képesség fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Tájékozódás a tanulók olvasottságáról, kommunikációs és mozgáskoordinációs képességeiről, mozgáskultúrájáról. Bemeneti mérés: szövegértés, szóbeli kommunikációs, mozgáskoordinációs képességek, mozgáskultúra felmérése: – elbeszélgetés (szépirodalmi szemelvények, olvasmányok, irodalmi filmadaptációk, dalszövegek, kedvenc írók, költők, szerzők felidézése, vita kezdeményezése a témával kapcsolatban), – szituációs, mozgásos, ritmikus gyakorlatok tanulói és/vagy tanári témajavaslat alapján egyénileg és csoportosan (versenyjátékok, nagymozgásos játékok, népi kiszámoló és fogócskajátékok, rövid versek, mesék kísérése mozgással, egyenletes lüktetés érzékeltetése mondókamondás közben, természetes ritmusok felfedezése és mozgásos lekövetése),		

– korábban tanult vers, próza, tánc, zene, dal előadása, – vers, próza felolvasása felkészülés után, a feladatok végrehajtásának értékelése egyénileg és/vagy csoportosan, önértékelés.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kommunikáció, kommunikációs szabály, beszédhelyzet, együttműködés, mozgáskoordináció, mozgáskultúra, ritmizálás, önkifejezés, igényesség, kritika, vita.

Fejlesztési cél	2. Készségfejlesztő gyakorlatok	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Versikék, mondókák, mesék, memoriterek. Közösségi és sportjátékok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tiszta, érthető, artikulált beszéd, adekvát nyelvhasználat fejlesztése. Nonverbális kifejezőeszközök helyes és tudatos használata. Zenei kifejezőeszközök helyes és tudatos használata. Kreativitás fejlesztése. A személyiségnek megfelelő árnyalt önkifejezés fejlesztése. Kooperáció, együttműködés fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Beszéd, metakommunikáció. Intonáció, gesztus, mimika, testtartás jelentőségének, jelentésének feltárása: – beszédtechnikai és légzőgyakorlatok (légzéstípusok megfigyelése: váll, mellkas, rekesz, saját légzés megfigyelése, rövid versek és mondókák előadása laza testtónus megtartása mellett, hangok próbálgatása az erős érzelmi-indulati állapotok kifejezésére, szóhangsúly gyakorlása egyre hosszabb szavakban), – artikulációs gyakorlatok (szájról olvasás, egymás hangjának felismerése, utánzása, ritmusjátékok néma szövegmondással), – memóriafejlesztő gyakorlatok, – némajátékok, pantomim, – interakciós játékok, páros, illetve csoportos egyensúly- és bizalomgyakorlatok (vakvezetési, dőlési, billenési gyakorlatok), – szituációs játékok, – mozgáskoordinációs gyakorlatok (versenyjátékok, nagymozgásos játékok, népi kiszámoló és fogócskajátékok, rövid versek, mesék kísérése mozgással, egyenletes lüktetés érzékeltetése mondókamondás közben, természetes ritmusok felfedezése és mozgásos lekövetése), – relaxációs gyakorlatok (feszítés és lazítás fekvő, állva, ülve, arc ellazítása, kéz „kirázása” kilégzés közben), – ritmusérzéket fejlesztő játékok (versek, mondókák ütemezése tapssal, járással, mozgással különböző tempóban, ritmus és mozgásváltással), – kapcsolatteremtő játékok (kapcsolatteremtés szemkontaktussal, érintéssel, kézfogással, hanggal).		

Beszédstílusok (régies, tanári, költői stb.) megkülönböztetése: – beszédstílus, intonáció, gesztus, mimika, testtartás megfigyelése és elemzése (mindennapi életben, művészi előadásokban, önmegfigyelés során), csoportépítés (csoportépítési technikák játékos feladatokkal).	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Légzéstechnika, artikuláció, szituáció, relaxáció, nonverbális kifejezőeszköz, zenei kifejezőeszköz.

Fejlesztési cél	3. Az alapvető drámai konvenciók megismerése és alkalmazása	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Irodalmi művek szereplőinek belső és külső tulajdonságai, jellemzése. Hallott, tanult, látott szövegek, mozgások reprodukciója.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Kreativitás és szocializáltság egyidejű, dinamikus fejlesztése, önállóság, aktivitás, tolerancia, empátia kialakítása. Elsajátított ismeretek, készségek fejlesztése ritmikai, mozgásos gyakorlatokban.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Különböző drámajátékok, gyakorlatok egyénileg és kiscsoportban: – belső hangok követése, monológ, gondolatkövetés, mimes szituációs játék, szoborjáték vagy állókép: a csoport tagjai egy jelenetet, helyzetet rögzítenek így, a többiek kérdéseket intézhetnek hozzájuk: Kik vagy mik ők? Mi történt velük? Miért? stb., halandzsa nyelv, improvizációk zenére stb., – levél és napló, telefon- és rádióbeszélgetés, interjú, műfaji sajátosságai (narráció), – a szépirodalmi napló ismertetése, szövegrészetek feldolgozása, – illemszabályok hétköznapi szituációkban, térközszabályozást, térhasználatot segítő feladatok.		
Kulcsfogalmak/fogalmak	Belső hang, monológ, gondolatkövetés, levél, napló, interjú, illemszabály, improvizáció, színházi tér.	

Fejlesztési cél	4. Színházi, dramaturgiai alapfogalmak alkalmazása	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	Általános iskolai ismeretek a meséről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Elemző gondolkodás fejlesztése. Szóbeli és nem szóbeli kifejezőképesség fejlesztése: kifejező beszéd, szövegalkotási képesség, testkontroll, helyzetfelismerési képesség, problémamegoldó képesség fejlesztése. Együttműködési képesség fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		

A mese és a cselekmény fogalmának ismerete, a cselekmény szerkezete, a környezetrajz és jellemzés speciális módjai a színpadi műfajok esetében; a népmese elemei szövegrészek alapján:

- improvizációs játékok (rögtönzések, érzelmi állapotok, színjátékos stílusok, szöveg megadásával),
- szövegek szerkesztése (drámai szöveg mozgásban és szóban való megjelenítése),
- állókép, tabló,
- párbeszédes játékok,
- tárgyak megszólaltatása,
- képzelt lények megszemélyesítése, beszéltetése,
- térközsabályozást, térhasználatot fejlesztő gyakorlatok (tempótartás különböző térformákban, térkitöltő gyakorlatok, térhez igazodó beszéd),
- beszédgyakorlatok (hangok utánzása, a tanult beszédgyakorlatok tudatos alkalmazása, szöveges hangerő-gyakorlatok, hangsúly-, hanglejtésgyakorlatok stb.),

mesei motívum, meserészlet vagy rövidebb mese feldolgozása tanári közreműködéssel (térmeghatározás, szimuláció, a teljes csoportot megmozgató szerepjáték, szertartás, állókép, némajáték).

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Mese, cselekmény, térközsabályozás, szertartás, történet, jelenet, főhős, szereplő, helyszín.
--------------------------------	---

Fejlesztési cél	5. Történetek szerkesztése és előadása a dráma eszköztárával	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	Népi gyermekjátékok, kiszámolók, mondókák, gyerekdalok, énekes-táncos játékok, gyerekversek, népmesék ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelési képesség fejlesztése. Gondolkodás fejlesztése. Előadói képesség fejlesztése. Improvizációs képesség fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Népszokások, néphagyományok, betlehemezés, regölés, alakoskodások, hagyományos ünnepi műsorok, táncok. A helyi népszokások bemutatása, ismertetése. – Rögtönzés a megismert drámai konvenciók és színházi formanyelv elemeinek alkalmazásával, – néphagyományok dramatikus megjelenítése, – dramatikus improvizációk – a tanár által megadott és/vagy a tanulók által létrehozott történetváz alapján, – mozgásra épülő csoportos improvizációk a tanár által megadott egyszerű cselekményváz alapján, – játék az elkészített marionettfigurákkal és /vagy árnyábokkal, különböző technikákkal,		

– improvizációk a megismert technikák felhasználásával, önálló előadás készítése, bemutatása, értékelése, – szövegalkotás, – memoriterek, autentikus források felkutatása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Esztétika, néphagyomány, népszokás, ünnep, viselet, néptánc, koreográfia, információgyűjtés és -feldolgozás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. A színház- és drámatörténet kiemelkedő korszakai	Órakeret 24 óra
Előzetes tudás	Általános iskolai ismeretek drámákról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az irodalmi művek jobb megértésének fejlesztése. Kommunikációs képességek fejlesztése. A kommunikációs helyzetnek megfelelő stílus alkalmazása. Igényesség kialakítása feladatok, gyakorlatok kreatív, egyedi megvalósítása során.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Ókor (tragédia, komédia, az ókori görög színház általános jellemzése, maszk, jelmez, egyéb színháztechnikai jellemzők). Reneszánsz (angol színházművészet, színpadtechnika, jellemző karakterek, jelmezek). XX. század (modern műfajok, musical, kabaré) – a klasszikus és kortárs magyar irodalom különféle epikai, lírai, drámai műveinek változatos feladathelyzetekben való feldolgozása, esztétikai jellemzőik tudatosítása, – színdarabok előadása – dramatizált részlet (dialógus vagy monológ) kifejező előadása, – a túlzás és általánosítás szerepének bemutatása egyes típusok ábrázolásában, a komikum tartalmi és nyelvi eszközeinek felismerése, – a történeti és napjaink színházi műfajai vonatkozásában az egyes színházi stílusok jellemző jegyeinek felismerése látott színjátékokban, drámamunkában, filmfeldolgozásokban, – különböző színházi irányzatokhoz tartozó színházi előadás/ok, filmfeldolgozás/ok megtekintése, megvitatása, – központi figura köré épülő rövid dráma alkotása (hangaláfestés, szerep a falon, térképek és ábrák készítése, állókép, gyűlés, véletlenül meghallott beszélgetés, képaláírás, maszkok, beépített szereplő, gondolatkövetés konvenciók felhasználásával), – csoportról szóló drámaóra (interjú, forró szék, szerepcsere, kiscsoportos improvizáció, mimes játék, az igazság pillanata, belső hangok, szertartás, vita konvenciók felhasználásával), erkölcsi dilemmákat vizsgáló drámaórák (pl. a szakértő köntösében, telefonbeszélgetés, az élet egy napja).		
Kulcsfogalmak	Dráma, stílus, karakter, sűrítés, feszültség, konfliktus, jellem, helyzet, társadalmi ellentmondás, jelenet, szín, zenei stílus, néptánc, modern tánc, koreográfia, előadás, színpadi műfaj, komédia, tragédia, tragikomédia,	

	bábjáték, mesejáték, történelmi dráma, zenés, tánc- és mozgásszínház, ókori görög színház, reneszánsz angol színjátszás, expozíció, bonyodalom, tetőfok, válság, késleltetés, megoldás.
--	---

Fejlesztési cél	7. Történetek feldolgozása a dráma eszköztárával	Órakeret 22 óra
Előzetes tudás	Az instrukciók megértése, követése. Együttműködés. Figyelem, koncentráció. Ritmusérzék. Verbális és nonverbális kifejezőeszközök használata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyéni képességek kibontakoztatásának segítése. A művészi szövegek, előadások önálló értelmezése iránti igény kialakítása, és ezek kreatív átfogalmazása. Kreativitás sokoldalú fejlesztése. Rugalmasság, nyitottság, alkalmazkodóképesség, konfliktuskezelés, érdekérvényesítés fejlesztése. Vállalkozói kompetencia, önállóság, felelősségvállalás fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Díszlet, jelmez tervezése és/vagy készítése. Ünnepi műsorok, táncok, klasszikus vagy modern művek, műrészletek átdolgozása, előadása.		
Kulcsfogalmak/fogalmak	Kooperativitás, projekt módszer.	

Fejlesztési cél	8. Rendszerező ismételés	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Mozgásgyakorlatok. Beszédgyakorlatok. Önismereti és társismereti játékok. Improvizációs játékok. Kapcsolatteremtő és kommunikációs játékok. Dramatikus játékok. Színjátékos gyakorlatok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Kulturált nyelvi magatartás fejlesztése. Ítélnőképesség, erkölcsi, esztétikai érzékenység fejlesztése. Önellenőrzés, önismeret fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Tanult játékok, gyakorlatok, technikák, játékok ismételése, a tananyag rendszerezése.		

A tanév munkájának elemzése: – bemeneti mérés szempontjai alapján a kimenet értékelése: szövegértés, szóbeli kommunikációs, mozgáskoordinációs képességek, mozgáskultúra felmérése, – szituációs, mozgásos, ritmikus gyakorlatok, – korábban tanult vers, próza, tánc, zene, dal előadása, – vers, próza felolvasása felkészülés után, – a feladatok végrehajtásának értékelése egyénileg és/vagy csoportosan, önértékelés, korábban rögzített előadás(ok) elemző értékelése .	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kommunikáció, együttműködés, mozgáskultúra, önkifejezés, igényesség, kritika, vita, esztétikum, előadás, önértékelés.

A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén	A tanuló reális önismerettel rendelkezik szövegértési, szóbeli kommunikációs és mozgáskoordinációs képességeiről. Beszédstílusa a szituációnak, mondanivalójának és életkorának megfelelő. Kommunikációja során törekszik kifejezőeszközeit helyesen alkalmazni és tudatosan megválasztani. Verbális és metakommunikációs eszközöket tudatosan alkalmaz. Képes az együttműködésre csoporttársaival. Képes egyénileg és csoportosan előadást, rövid jelenetet tervezni, előadni. Életkorának megfelelő kreativitással, önállósággal oldja meg feladatait. Többféle mozgásformát ismer, alkalmaz. A megismert munkaformákat tudatosan és kreatívan alkalmazza. Képes figyelme tudatos összpontosítására, fegyelmezett feladatvégzésre. A drámaórák kapcsán felmerült problémák életkorának megfelelő szintű vizsgálatára és megfogalmazására képes. Irodalom- és drámatörténeti ismeretekkel rendelkezik.
--	---